

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

HVEM FÅR POSTEN?

ANALYSE AF SYGEHUSES
KOMMUNIKATION TIL
FORÆLDRE

**HVEM FÅR POSTEN?
ANALYSE AF SYGEHUSES KOMMUNIKATION TIL FORÆLDRE**

Hvem får posten? Analyse af sygehusets kommunikation til forældre

Ligebehandlingsafdelingen

Ansvarlig: Afdelingschef Maria Ventegodt Liisberg

Redaktion: Teamleder Ask Hesby Krogh

Forfattere: Lumi Zuleta og Kirsten Precht

© 2015 Institut for Menneskerettigheder
Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Wilders Plads 8K
1403 København K
Telefon 3269 8888
www.menneskeret.dk

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt. Vi bruger fx store typer, korte linjer, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster.

Vi arbejder på at få flere tilgængelige pdf'er. Læs mere om tilgængelighed på www.menneskeret.dk/tilgaengelighed

INDHOLD

RESUMÉ	5
UKLAR LOVGIVNING, SVAGE IT-SYSTEMER OG MANGEL PÅ DATA	5
ENGLISH SUMMARY	7
1 INDLEDNING	8
HVORFOR ER EMNET RELEVANT FOR LIGESTILLINGEN?	8
ØGET OPMÆRKSOMHED PÅ OMRÅDET	9
DIGITALISERING AF DEN OFFENTLIGE SEKTOR	10
OMBUDSMAND FOKUSERER PÅ DIGITALISERINGEN	10
2 METODE OG AFGRÆNSNING	12
HØRING	13
AFGRÆNSNING	13
3 UNDERSØGELSE AF SYGEHUSENES PRAKSIS	14
3.1 SYGEHUSENES UDFORDRINGER	19
MANGLENDE RETNINGSLINJER	19
FYSISK BREV SENDES TIL BOPÆLSADRESSE	19
UTILSTRÆKKELIGE IT-SYSTEMER	20
MANGLENDE INFORMATION OM FORÆLDREMYNDIGHED OG ADRESSER	20
SYGEHUSE FÅR KLAGER OM MANGLENDE INFORMATION	20
OVERGANG TIL DIGITAL POST	21
4 MANGE LOVE PÅ OMRÅDET	22
4.1 LIGESTILLINGSLOVEN	23
4.2 GOD FORVALTNINGSSKIK	24
BREVE VEDRØRENDE ET BARN'S INDKALDELSE TIL SYGEHUSET	24
4.3 FORÆLDRETTIGHEDER I SÆRLOVGIVNING PÅ SUNDHEDSOMRÅDET	25
4.4 FORÆLDREANSVARSLØVEN	26
ORIENTERINGSRETTE	27
FORÆLDRENE'S ELLER DET OFFENTLIGES INFORMATIONSFORPLIGTELSE?	28
5 KONKLUSION	29
REGLERNE FORHOLDER SIG TYPISK TIL "INDEHAVEREN AF FORÆLDREMYNDIGHEDEN"	31
6 ANBEFALINGER	32

SLUTNOTER

33

RESUMÉ

UKLAR LOVGIVNING, SVAGE IT-SYSTEMER OG MANGEL PÅ DATA

Institut for Menneskerettigheder er Danmarks nationale ligebehandlingsorgan på køn. Instituttet har til opgave at fremme og støtte ligestilling mellem kvinder og mænd, så der ikke forekommer diskrimination på grund af køn. Denne opgave løfter instituttet ved blandt andet at gennemføre uafhængige analyser og på denne baggrund fremsætte anbefalinger til, hvordan ligebehandling kan fremmes.

I denne analyse ser vi på, hvordan sygehuse håndterer udsendelse af indkaldelser af børn under 15 år til forældre med fælles forældremyndighed, uanset om de er samboende eller ej.

Analysen består af en spørgeskemaundersøgelse blandt 16 af landets sygehuse og en juridisk gennemgang af den relevante lovgivning på området. Besvarelserne viser blandt andet, at sygehuse ingen retningslinjer har for udsendelse af indkaldelser af børn til forældre med fælles forældremyndighed. It-systemerne besværliggør desuden udsendelse af indkaldelser til to forældre, da de ofte ikke kan håndtere udsendelse til flere, og den nødvendige data ofte ikke er tilgængelig.

I forbindelse med udarbejdelsen af denne analyse er det blevet tydeligt, at problemstillingen relaterer sig til flere forskellige lovgivningsområder. Vi gennemgår de væsentligste områder i relation til ligestillingsloven, de forvaltningsretlige principper, særlovgivningen på sundhedsområdet og forældreansvarsloven, som vi ser, har indflydelse på, hvordan det offentlige bør kommunikere til forældre.

Det er instituttets vurdering, at der er behov for præcisering af såvel informationsforpligtelser som informationsrettigheder på området samt et øget fokus på at sikre tekniske løsninger og tilgængelig data, så udsendelse af post kan ske til alle parter.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at:

- **Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi for 2016-2020 under Digitaliseringsstyrelsen tager højde for, at det offentlige skal sikre lige information til alle forældremyndighedsindehavere.**
- **Sundheds- og Ældreministeriet og Social- og Indenrigsministeriet udarbejder en vejledning om, hvordan sygehusene i deres kommunikation til forældre lever op til både forældreansvarslovens regler om lige rettigheder og pligter for forældre og sundhedslovens rettigheder for forældremyndighedens indehaver.**
- **Regionerne arbejder for, at it-systemerne fremadrettet som udgangspunkt kan håndtere udsendelse af post vedrørende et barn til både barnet og begge forældre. Det kan eksempelvis sikres ved tydelig kravspecifikation til udbydere og et krav om, at den nødvendige data om forældremyndighed er tilgængelig.**

ENGLISH SUMMARY

The Danish Institute for Human Rights is the national equality body on gender. We publish reports and analyses that create awareness and bring forth new knowledge and recommendations related to the area.

In this analysis, we look at equal access to information to parents who share the custody of their children. We shed light on how public authorities, in this case hospitals, handle notices for children under 15 years of age, for parents who share the custody of the children, whether they are living together or not.

The analysis consists of a survey sent to Danish hospitals and a legal review of the relevant legislation.

In the Institutes' estimation, there is a need for clarification of obligations and rights in the area as well as an increased focus on ensuring technical solutions that can handle issuing of notices to both parents. Available data is also a key element in ensuring equal access to information to parents who share the custody of their children.

KAPITEL 1

1 INDLEDNING

I maj 2015 offentliggjorde Institut for Menneskerettigheder analysen "Hvem får posten?"¹, om kommuners kommunikation til forældre med fælles forældremyndighed om forhold vedrørende deres børn. "Hvem får posten?" viser, at det i langt de fleste tilfælde er mødrene, som får post fra kommunen, når det handler om børn i familien. Det kan være tilbud om institutionsplads, information om sundhedspleje og besked om tandlægeaftaler, som oftest ender i morens e-Boks.

Da analysen "Hvem får posten?" viste, at der er stor forskel på, hvordan kommunerne håndterer kommunikationen med forældre med fælles forældremyndighed, har instituttet besluttet at undersøge sundhedsområdet for at blive klogere på, om sygehuse oplever lignende udfordringer. Instituttet har derfor sendt et spørgeskema ud til landets sygehuse for at få svar på, hvordan de håndterer udsendelse af indkaldelser af børn under 15 år til forældre med fælles forældremyndighed.

I forbindelse med udarbejdelsen af denne analyse er det blevet tydeligt, at problemstillingen relaterer sig til flere forskellige lovgivningsområder. Vi gennemgår i den juridiske del de væsentligste områder i relation til ligestillingsloven, de forvaltningsretlige principper, særlovgivningen på sundhedsområdet og forældreansvarsloven, som vi ser, har indflydelse på, hvordan det offentlige bør kommunikere til forældre.

Det er instituttets vurdering, at der er behov for præcisering af såvel informationsforpligtelser som informationsrettigheder på området.

Denne analyse præsenterer således ikke et samlet løsningsforslag, men peger på uklarheder på området og opstiller en række anbefalinger målrettet de relevante myndigheder.

HVORFOR ER EMNET RELEVANT FOR LIGESTILLINGEN?

Når det offentlige sender information til forældre om deres børn, er det i en række situationer kun moren, som modtager informationen. Det viser

instituttets tidligere arbejde med området. Hvis det offentlige kun henvender sig til kvinder, når det handler om børn, sender det et utidssvarende signal om, at kvinder og mænd har forskellige opgaver og roller i samfundet. Informationen fra det offentlige matcher med andre ord ikke dagligdagen hos mange familier, hvor forældrerollen er et fælles anliggende og ansvar.

Samtidig kan det være uhensigtsmæssigt kun at adressere én forælder i en tid, hvor mange par går fra hinanden. Tal fra Danmarks Statistik viser, at der i 2014 var 19.435 ægtepar, der blev skilt. Det er det højeste antal skilsmisser, der nogensinde har været i Danmark på et år, og det er 23 procent flere end det gennemsnitlige antal skilsmisser de seneste ti år.² Knap halvdelen af skilsmisserne sker i ægteskaber, der har været mindre end ti år. Det vil typisk også være i denne periode, at ægteparret har fået børn. At flere og flere forældre flytter fra hinanden, er således et vigtigt aspekt at medtænke, hvis man ønsker at sikre en ligestillet kommunikation til begge forældre. En rapport om skilsmissebørns samvær viser eksempelvis, at hvert femte skilsmisseforældrepar – efter bopælsforældrerens oplysninger – slet ikke kommunikerer med hinanden³.

Der findes også familier i dag, der som udgangspunkt ikke bor sammen. Dette er eksempelvis tilfældet i nogle regnbuefamilier⁴. I disse tilfælde kan det også være et problem, at kun den ene forælder bliver orienteret om forhold, der vedrører fælles børn.

Fra et ligestillingsperspektiv bør en offentlig myndigheds praksis i forbindelse med udsendelse af information om børn til forældre understøtte, at barnet har to ligeværdige forældre og ikke stride mod reglerne om ligebehandling af kvinder og mænd.

ØGET OPMÆRKSOMHED PÅ OMRÅDET

Ligebehandlingsnævnet er et uafhængigt nævn, som træffer afgørelse i sager om forskelsbehandling. Ligebehandlingsnævnet har afgjort flere sager, hvor der er blevet klaget over, at kun den ene forælder har modtaget information om deres fælles børn fra de offentlige myndigheder. Stigningen i antallet af disse sager beskriver Ligebehandlingsnævnet i deres årsberetning for 2014⁵.

Ligebehandlingsnævnet beskriver, i lighed med instituttets analyse "Hvem får posten?", at overgangen til digital post har været en udfordring for den offentlige forvaltning samt det faktum, at de eksisterende it-systemer begrænser myndighedernes mulighed for at tilknytte flere personer til en sag og dermed udsende post til begge forældre.

I august 2015 omtalte medierne en ordning som Københavns Kommune havde introduceret, hvor der blev sendt en SMS udelukkende til moren, hvis et barn

ikke mødte op i skolen. Institut for Menneskerettigheder var blandt andre ude at kritisere denne SMS-ordning, og ligestillingsminister Ellen Trane Nørby opfordrede Københavns Kommune til at ændre praksis. Københavns Kommune har efterfølgende fået udbyderen til at ændre SMS-modulet, så systemet fremover sender til begge forældre.⁶

I Folketingets Ligestillingsudvalg er ministeren i august måned 2015 blevet bedt om at oplyse, om det er i overensstemmelse med gældende lovgivning, hvis skoler kræver, at fædre med fælles forældremyndighed skal have tilladelse fra moren til at logge på forældre-intranettet⁷.

I et andet spørgsmål bliver ministeren bedt om at redegøre for, om det er lovligt, at kommuner i nogle tilfælde kun sender beskeder vedrørende børn om fx daginstitution til moren⁸. Til dette spørgsmål har ministeren svaret, at:

”Problemstillingen om kommunernes kommunikation til forældre er blevet ekstra relevant og tydeliggjort efter overgangen til digital post og digitale selvbetjeningsløsninger. Jeg kan oplyse, at jeg derfor har bedt mit ministerium om at rejse problemstillingen over for Digitaliseringsstyrelsen.”⁹

DIGITALISERING AF DEN OFFENTLIGE SEKTOR

1. november 2014 startede den store udrulning af digitalisering i den offentlige sektor. Digitaliseringsstrategien for 2011-2015 indeholder en målsætning om, at al relevant kommunikation mellem det offentlige og borgere og virksomheder fra udgangen af 2015 skal være digital.¹⁰ Denne omstilling til digital post er ikke uden problemer for det offentliges udsendelse af post til forældremyndighedsindehavere, som også Ligebehandlingsnævnet påpeger i deres årsberetning¹¹.

En ny digitaliseringsstrategi for 2016-2020 er ved at blive udarbejdet, og denne har blandt andet som pejlemærke, at den offentlige digitale service skal skabe værdi for borgere gennem ”(...) en hurtigere, sammenhængende, mere tilgængelig og brugervenlig digital service, når borgere og virksomheder interagerer med det offentlige.”¹²

OMBUDSMAND FOKUSERER PÅ DIGITALISERINGEN

Ombudsmanden har i de senere år behandlet en del sager, hvor it har spillet en central rolle, og hvor Ombudsmanden har konstateret, at en række it-løsninger ikke har levet op til de forvaltningsretlige krav. Derfor er Folketingets Ombudsmand nu gået aktivt ind i debatten om den digitale forvaltning¹³.

I et notat fra maj 2015 påpeger Ombudsmanden, at de forvaltningsretlige krav gælder uanset, hvordan en myndighed rent administrationsteknisk løser en opgave. De regler som myndigheden normalvis skal overholde, gælder også når papiret afløses af e-post, og det er ligeledes Ombudsmandens opfattelse, at det er den enkelte myndigheds ansvar, at de anvendte digitale løsninger lever op til de forvaltningsretlige krav. ¹⁴

2 METODE OG AFGRÆNSNING

Denne analyse består af en spørgeskemaundersøgelse blandt landets sygehuse og en juridisk gennemgang af den relevante lovgivning på området.

Institut for Menneskerettigheder har rettet skriftlig henvendelse til 23 administrative sygehusenheder svarende til 43 sygehuse¹⁵. De er blevet bedt om at besvare et spørgeskema med 18 spørgsmål vedrørende et barns indkaldelse til undersøgelse og behandling, for at få indblik i sygehusenes praksis når de sender post vedrørende børn under 15 år til forældre med fælles forældremyndighed (når man fylder 15 år, kan man modtage post via e-Boks).

Data er indsamlet i perioden 5. august 2015 til 28. august 2015. Spørgeskemaet er udsendt til samtlige sygehuse som ikke er specialiserede enheder som sundhedshuse, neurorehabiliteringscentre og psykiatriske hospitaler. Vi har holdt os til det somatiske område af afgrænsningsmæssige hensyn.

Ud af de 23 henvendelser har vi modtaget 16 fuldførte besvarelser, hvormed svarprocenten er på 69,5 procent. Et sygehus har besvaret spørgeskemaet tre gange fra tre forskellige afdelinger, hvorfor vi har valgt kun at medtage en af besvarelserne for at sikre et sammenligneligt datagrundlag. Syv havde ikke fuldført spørgeskemaet, og disse er derfor ligeledes udeladt af datagrundlaget.

Der er indhentet besvarelser fra samtlige regioner, og de fordeler sig således: Tre sygehuse i Region Hovedstaden, tre i Region Midtjylland, tre i Region Nordjylland, fire i Region Sjælland og tre i Region Syddanmark.

Derudover har instituttet anmodet om aktindsigt i de gældende retningslinjer hos Rigshospitalet og Aarhus Universitetshospital for at få uddybende viden om, hvorvidt der er nedskrevne retningslinjer, og hvad de i så fald beskriver. Begge hospitaler er også blevet bedt om at besvare spørgeskemaet og indgår derfor også i de samlede besvarelser.

Den juridiske del indeholder en kort gennemgang af de væsentligste områder i relation til ligestillingsloven, de forvaltningsretlige principper, særlovgivningen på sundhedsområdet og forældreansvarsloven.

HØRING

Analysen har været sendt i høring til følgende aktører med henblik på eventuelle bemærkninger:

- Danske Regioner
- Digitaliseringsstyrelsen
- Ligestillingsafdelingen i Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling
- Social- og Indenrigsministeriet
- Sundheds- og Ældreministeriet

Det er dog alene Institut for Menneskerettigheder, der er ansvarlig for rapportens indhold og anbefalinger.

AFGRÆNSNING

Analysen har fokus på forældre med fælles forældremyndighed. Fokus er forældre med fælles forældremyndighed, uanset om de er samboende eller ej. Analysen berører således både de udfordringer, der gør sig gældende for samboende forældre og de særlige problemstillinger, der kan være i forbindelse med udsendelse af information fra sygehuse, når forældre flytter fra hinanden eller ikke bor sammen, men har fælles forældremyndighed.

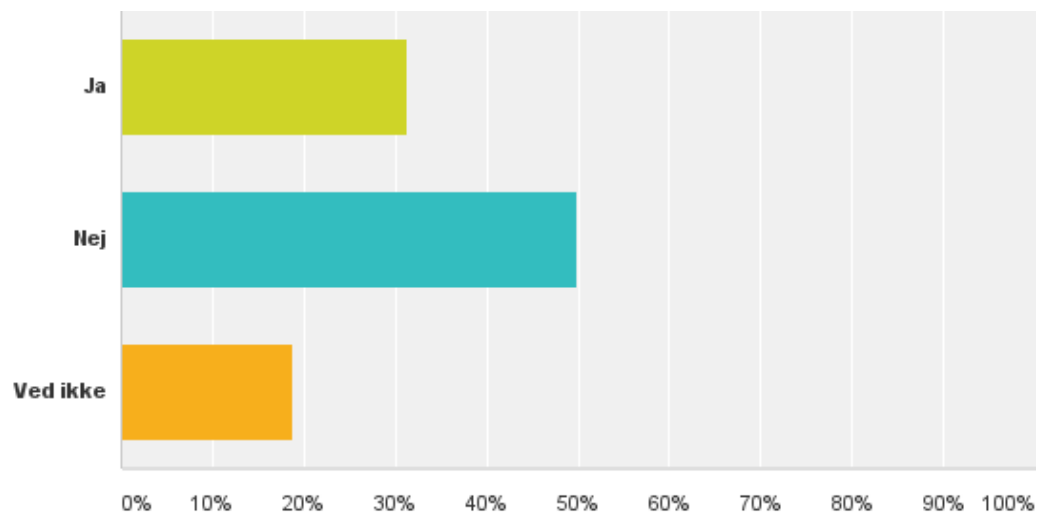
De særlige udfordringer, der er knyttet til forældre uden forældremyndighed og deres adgang til oplysninger om deres børns forhold og særligt konfliktfyldte forhold ved skilsmisse er ikke udgangspunktet for denne analyse.

KAPITEL 3

3 UNDERSØGELSE AF SYGEHUSENES PRAKSIS

I dette kapitel præsenteres udvalgte besvarelser fra de sygehuse, som har besvaret det udsendte spørgeskema. De samlede resultater af spørgeskemaet findes som bilag til analysen.

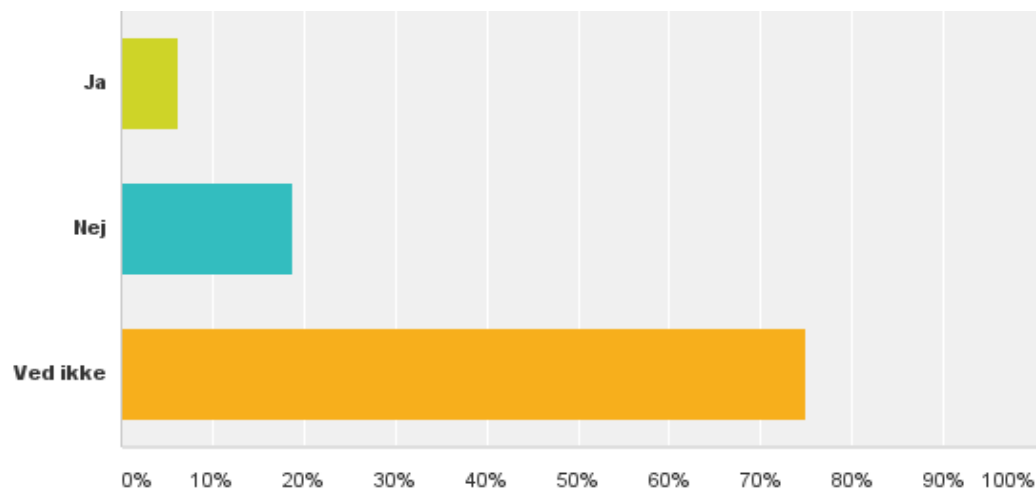
Q1: Har I på sygehuset skriftlige retningslinjer for, hvem posten vedrørende et barns indkaldelse til sygehuset stiles til?

Ifølge besvarelserne er det under halvdelen af de adspurgte sygehuse, som har retningslinjer for udsendelse af post til forældre. Kun fem svarer, at der findes retningslinjer for udsendelse af post til forældre. Otte sygehuse svarer nej til, at de har retningslinjer, mens tre ikke er bekendt med, om der eksisterer retningslinjer for dette.

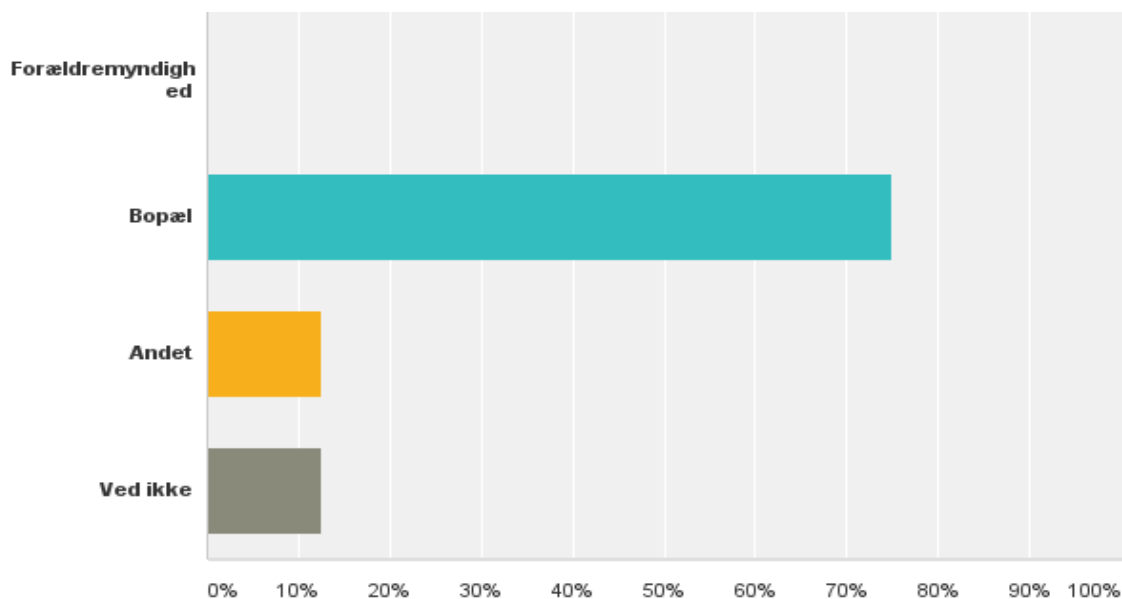
Også Rigshospitalet og Aarhus Universitetshospital svarer i deres besvarelse af aktindsigtsanmodningen, at der ikke foreligger retningslinjer for området.

Q10: Er der fra politisk eller administrationens side truffet beslutning om at sikre en kønsneutral praksis i forbindelse med udsendelse af regionale skrivelser til forældre med fælles forældremyndighed?

12 ud af 16 sygehuse svarer, at de ikke kender til, at der fra politisk eller administrationens side er truffet beslutning om at sikre en kønsneutral udsendelse af skrivelser til forældre med fælles forældremyndighed. Blot et enkelt sygehus har aktivt truffet beslutning om dette, og tre svarer nej til spørgsmålet.

Q7: Hvilke persondata er afgørende for, hvem brevet stiles til?

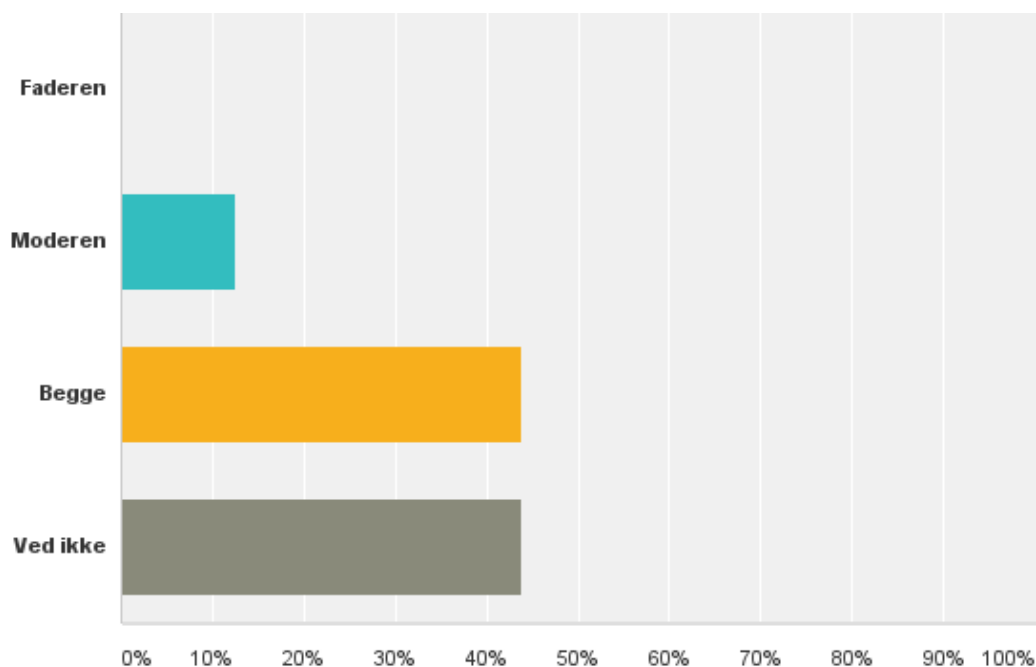

Besvarelserne peger på, at det for langt de flestes vedkommende er oplysninger om barnets bopæl, som ligger til grund for, hvor brevet sendes til. Således nævner 12 ud af 16 sygehuse bopæl, som det afgørende kriterium. To svarer, at de ikke har kendskab til hvilke persondata, der er afgørende for, hvor brevet sendes til.

I de uddybende kommentarer forklarer størstedelen, at de sender fysiske breve i barnets navn til barnets bopæl.

Aktindsigten fra Rigshospitalet fortæller, at samværsforælderen ikke får et indkaldelsesbrev, medmindre forældrene selv gør opmærksom på, at der er fælles forældremyndighed. Aarhus Universitetshospital forklarer, at i tilfælde hvor forældrene ikke er samboende, men har fælles forældremyndighed, forventes bopælsforælderen at orientere den anden. De kan dog sende breve til begge forældre, hvis den læge, der henviser, beder om det.

Q2 Hvem stiles posten som udgangspunkt til vedrørende et barns indkaldelse til sygehuset?

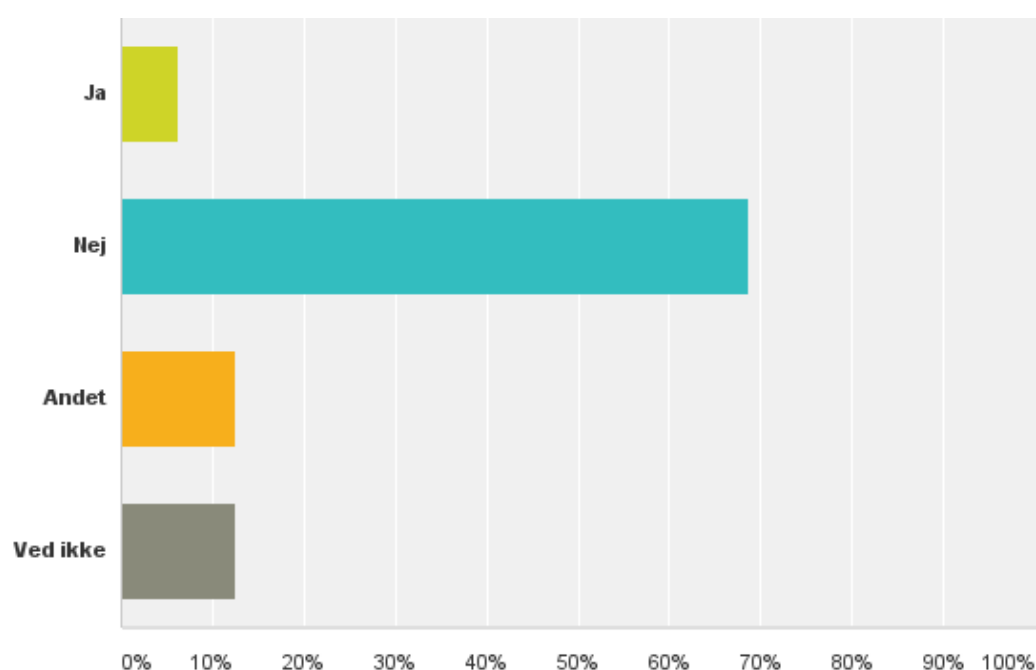

To sygehuse svarer, at de altid sender breve i morens navn. Et ud af disse to sygehuse er dog en fødeafdeling, og deres henvendelser er derfor altid rettet til kvinden. Ingen sygehuse svarer, at de som udgangspunkt sender breve til faren. Syv angiver, at de sender ud til "begge", og syv svarer "ved ikke".

Når man ser nærmere på de uddybende kommentarer, viser det sig, at langt størstedelen sender breve i barnets navn til den registrerede

folkeregisteradresse, og derfor har mange benyttet svarmulighederne "begge" eller "ved ikke", da det ikke har været muligt at svare "til barnet". Samtlige syv sygehuse der har besvaret spørgsmålet med svarmuligheden "begge" forklarer, at de sender brevet til barnets bopæl. At der sendes til begge er således ikke et retvisende svar eftersom den forælder, der ikke bor med barnet ikke modtager informationen. Alle syv sygehuse som har svaret "ved ikke" uddyber besvarelsen med, at de har barnet som adressat på brevet, som sendes i fysisk form til barnets adresse.

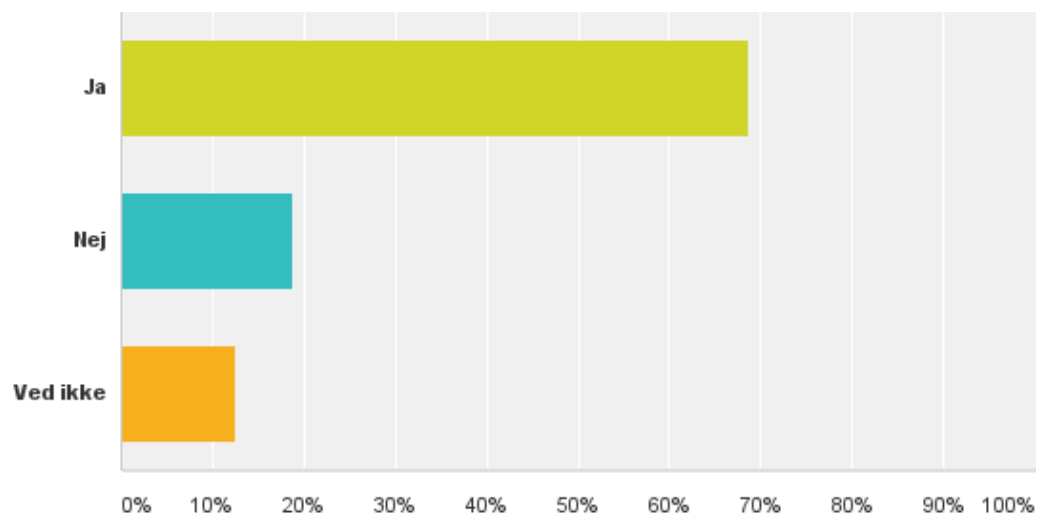
Q9: Er det muligt i systemet at stile breve til begge forældre?

Når det kommer til it-systemernes mulighed for at håndtere to modtagere, så svarer 11 ud af 16, at det gældende it-system ikke gør det muligt at stile breve til begge forældre. Blot et enkelt sygehus kan svare ja til dette spørgsmål, mens to ikke har kendskab til systemets formåen.

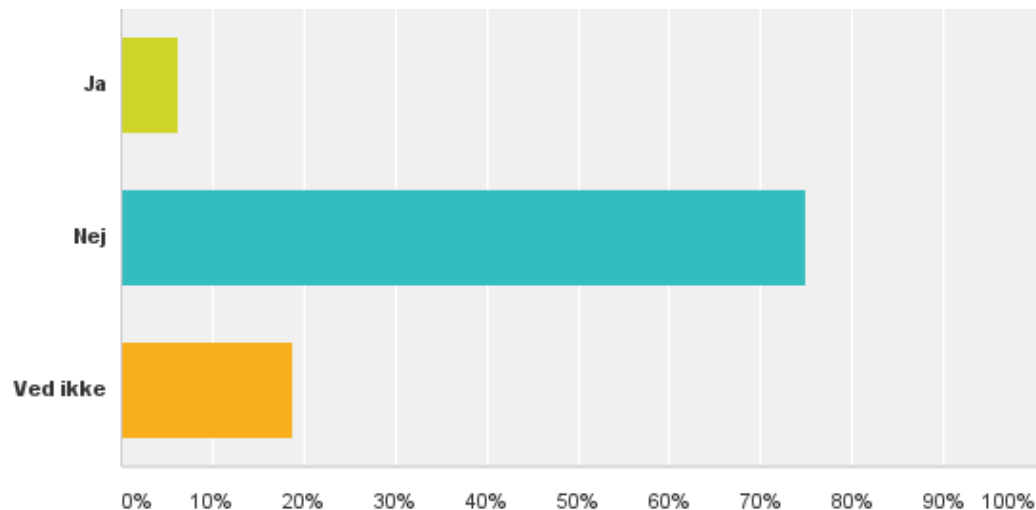
Flere uddyber, at det er muligt at skrive ind i journalen, hvis der skal sendes til flere, men det er ikke muligt at notere dette i det elektroniske system, som bruges til udsendelse af indkaldelser. Dette skal gøres manuelt hver gang og forudsætter, at den person, som sender indkaldelsen ud, er opmærksom på, om der i journalen er angivet flere modtagere. Den manuelle indtastning bliver af sygehusene beskrevet som ressourcekrævende og er således heller ingen garanti for, at brevene reelt bliver sendt til de navngivne modtagere, da det kræver, at det pågældende sundhedspersonale orienterer sig i journalen.

Q12: Har I oplevet at modtage henvendelser fra forældre, som klager på grund af manglende skriftlig information i forbindelse med indkaldelse m.v. af deres barn?

Langt størstedelen af sygehusene svarer, at de har modtaget henvendelser fra forældre, som klager på grund af manglende skriftlig information i forbindelse med indkaldelse af deres barn. 11 ud af 16 sygehuse, svarende til ca. 70 procent af de adspurgte, har oplevet dette. Det er ikke muligt, ud fra besvarelserne at sige noget om klagerens karakter, og om de eventuelt indeholder et element af ulovlig forskelsbehandling på grund af køn. Besvarelserne giver heller ikke svar på, hvordan sygehusene forholder sig til disse klager, og hvordan de behandles.

Q13: Påtænker I at iværksætte særlige tiltag vedrørende skrivelser til forældre?

På trods af de mange henvendelser fra forældre svarer 12 ud af 16 sygehuse, at de ikke påtænker at iværksætte særlige tiltag vedrørende skrivelser til forældre. Blot et enkelt sygehus svarer ja til dette spørgsmål med en uddybende forklaring om, at den forælder, der ved henvendelse ikke føler sig tilstrækkeligt informeret, kan få tilsendt særlig information herefter.

3.1 SYGEHUSENES UDFORDRINGER

Sygehuse er blevet spurgt til, hvor de mener, at de største barrierer og udfordringer i forhold til at sikre en lige adgang til information for forældre med fælles forældremyndighed ligger. I det følgende samles der op på besvarelserne fra sygehuse, og der peges på de områder, som af sygehuse, opleves som særligt udfordrende for at sikre en lige kommunikation til forældre med fælles forældremyndighed.

MANGLENDE RETNINGSLINJER

Over halvdelen af de sygehuse, som har besvaret spørgeskemaet, har ingen retningslinjer for udsendelse af breve til forældre eller har ikke kendskab til dem.

FYSISK BREV SENDES TIL BOPÆLSADRESSE

Indkaldelsesbreve sendes som oftest i barnets navn til barnets bopælsadresse. Dette sker, da der ikke kan foretages elektronisk indkaldelse af børn under 15 år, eftersom de ikke har en e-Boks. Bopælsadressen er således, for flertallets vedkommende, afgørende for, hvor breve sendes til. Det vil sige, at det er bopælsforælderen, som modtager brevet og i sidste ende skal sørge for at videregive informationen til den anden forælder. Hos et par enkelte sygehuse er

udgangspunktet at stile breve til moren, heraf en fødeafdeling, mens det aldrig er udgangspunktet at sende til faren.

UTILSTRÆKKELIGE IT-SYSTEMER

Tæt ved 70 procent (11 ud af 16) af de adspurgte sygehuse svarer, at det nuværende it-system ikke kan håndtere at stile breve til to personer. It-systemerne nævnes flere gange som en af de største barrierer og udfordringer i forhold til at sikre en lige adgang til information for begge forældre. Det nævnes blandt andet, at it-systemerne ikke per automatik kan sende til begge forældre, og at den nødvendige data om forældrene ikke er tilgængelig.

MANGLENDE INFORMATION OM FORÆLDREMYNDIGHED OG ADRESSER

Det nævnes, at sygehusene ofte kun har oplysninger om barnets bopælsadresse, hvilket betyder, at hvis forældrene ikke er samboende, så har sygehusene ikke den anden forælders adresse. For mange sygehuse er det ikke muligt at se, hvem der har forældremyndighed og heller ikke deres adresser i journalerne, medmindre det på et tidspunkt er blevet manuelt registreret i journalen.

SKAL BEGGE FORÆLDRE MODTAGE POST, SKAL DET SKE MANUELT

Der udsendes altså meget sjældent breve til to parter, da systemerne ikke er gearet til at håndtere to modtagere. Skal der udsendes breve til to modtagere, skal dette i så fald ske ved manuel indtastning af den anden forælders kontaktoplysninger, og dette er, ifølge besvarelsene, en ressourcekrævende opgave. Dette kræver desuden, at der forefindes oplysninger på begge forældre, og for det meste vil det kræve en anmodning fra forældrene, hvis der skal sendes ud til begge. Den manuelle indtastning er dog, ifølge sygehusene, ingen garanti for, at brevene reelt bliver sendt til de navngivne modtagere, da det kræver, at det pågældende sundhedspersonale orienterer sig i journalen.

Det er desuden en generel holdning, blandt besvarelsene fra sygehusene, at forældrene bør orientere hinanden om forhold vedrørende barnet. Forældrenes indbyrdes forhold opleves som en barriere i forhold til at sikre lige adgang til information til begge forældre.

SYGEHUSE FÅR KLAGER OM MANGLENDE INFORMATION

Ca. 70 procent (11 ud af 16) af sygehusene har oplevet at modtage klager fra forældre på grund af manglende skriftlig information i forbindelse med indkaldelse af deres barn. Samtidig svarer hele 75 procent (12 ud af 16), at de ikke påtænker at iværksætte særlige tiltag på baggrund af klagerne. Ud af besvarelsene kan man ikke læse, om klagerne drejer sig om oplevet forskelsbehandling på grund af køn. Besvarelsene giver heller ikke svar på, hvordan sygehusene forholder sig til disse klager, og hvordan de behandles.

OVERGANG TIL DIGITAL POST

Flere sygehuse påpeger, at det at sende et fysisk brev til barnet er en kønsneutral praksis. Et fysisk brev til barnet er i udgangspunktet kønsneutral, men det lander kun i en postkasse, nemlig tilhørende bopælsforælderen. At indkaldelserne til undersøgelse fortsat sendes ud som et fysisk brev, der lander i én postkasse, begrundes med, at børn under 15 år ingen e-Boks har. På et tidspunkt vil myndigheden, i dette tilfælde sygehusene, skulle tage stilling til, hvordan elektroniske breve til og om barnet skal sendes ud, da de må formodes at skulle overgå til elektronisk forsendelse jf. den offentlige digitaliseringsstrategi.

4 MANGE LOVE PÅ OMRÅDET

Det kan være svært at finde præcise svar i lovgivningen på, hvilke forpligtelser myndigheden har hvornår. For det første er området reguleret i flere forskellige love. For det andet forholder denne lovgivning sig ikke tydeligt til det specifikke spørgsmål om, hvilke forpligtelser de offentlige myndigheder i sundhedsvæsenet har over for forældremyndighedsindehavere, når myndigheden sender breve til eller om barnet.

Vi har i denne sammenhæng sat fokus på ligestillingslovens¹⁶ generelle forbud mod kønsdiskrimination, de forvaltningsretlige principper¹⁷ og den særlige regulering i sundhedsloven¹⁸ samt forældreansvarsloven.¹⁹

Ligestillingsloven fastlægger et generelt forbud mod kønsdiskrimination og pligt til at fremme ligestilling i blandt andet det offentliges sagsbehandling og kommunikation. Forbuddet mod diskrimination betyder, at myndigheder ikke må behandle det ene køn ringere end det andet, når myndigheden træffer afgørelser eller yder sagsbehandling, information og service.

De forvaltningsretlige regler gælder også generelt for de offentlige sundhedsmyndigheders behandling af sager og giver blandt andet rettigheder til parter og partsrepræsentanter.

Sundhedsloven fastlægger yderligere rettigheder for blandt andet mindreårige patienter og deres forældre.

Endelig handler forældreansvarsloven om forældres pligter og rettigheder over for et barn, det vil sige indholdet i forældremyndigheden. Dette har betydning, når der i anden lovgivning tillægges rettigheder til forældremyndighedens indehaver.

Et centralt spørgsmål er, hvilke informationsforpligtelser der kan udledes af de relevante love på området, og hvem der i givet fald har dem? Er det først og fremmest det offentliges ansvar, at begge forældre er tilstrækkeligt informeret om barnet, uanset om de bor sammen eller ej? Og hvis det er tilfældet, er dette ansvar da beskrevet i lovgivningen eller fastlagt i praksis eller vejledninger? Eller

følger det af forældreansvarsloven, at indehavere af fælles forældremyndighed har en gensidig informationsforpligtelse?

Det ser vi nærmere på i det følgende.

4.1 LIGESTILLINGSLOVEN

Offentlige myndigheder har pligt til at sikre ligebehandling af kvinder og mænd, som er forældre i fx information, sagsbehandling og kommunikation i forhold til ydelser og service. Myndighederne har også pligt til at fremme ligestilling mellem kvinder og mænd som led i denne aktivitet.

Ligestillingslovens § 2 indeholder et forbud mod direkte og indirekte forskelsbehandling på grund af køn. Der er tale om direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere end en anden person bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Indirekte forskelsbehandling foreligger, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af det ene køn særligt ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål, og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige. Det gælder således, at jo mere klare regler, retningslinjer og vejledninger der er i sundhedsvæsenet, desto lettere er det at vurdere, om der i forbindelse med denne aktivitet foreligger forskelsbehandling af kvinder og mænd.

Ligestillingsloven gælder ikke privatlivsforhold. Det må betyde, at den ikke gælder mellem ægtefæller og mellem forældre i forhold til deres indbyrdes relation som ægtefæller og forældre.

I den danske offentlige sektor er forbuddet mod kønsdiskrimination ved adgang til varer og tjenesteydelser forpligtende for en bred kreds af offentlige (statslige, regionale og kommunale) myndigheder og institutioner, ligegyldigt hvilken rolle de optræder i, fx myndighedsudøvelse, anskaffelse af varer og tjenesteydelser eller præstation/levering af tjenesteydelser. Loven omfatter hele myndighedens aktivitetsområde, det vil også sige aktiviteter, som ikke er omfattet af forvaltningsloven.

Det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen, at sygehusene som hovedregel sender en fysisk indkaldelse i barnets navn til barnets bopæl.

Ligestillingslovens forbud mod indirekte diskrimination omfatter den situation, hvor en myndighed vælger at sende breve kun til barnet eller kun til bopælsforælderen. I begge tilfælde vil den af forældrene, som er

bopælsforælder, få mere information om barnets forhold end den forælder, der er samværsforælder. Ifølge tal fra Danmarks Statistik var der i 2015 272.678 kvindelige bopælsforældre og 42.284 mandlige bopælsforældre til børn mellem 0-17 år.²⁰ Da de fleste bopælsforældre således er kvinder, kan der foreligge indirekte forskelsbehandling af samværsforældre, som fortrinsvis er mænd.

Ligebehandlingsnævnet har behandlet en sag om en far,²¹ som klagede over, at han kun kunne få adgang til sine børns tandlægejournaler på kommunens tandplejeintranet med sin ekshustrus tilladelse. Adgangen til intranettet var blandt andet betinget af, at forælderen havde samme adresse som barnet. Ligebehandlingsnævnet fandt, at der var sket overtrædelse af ligestillingsloven. Nævnet har lagt vægt på, at langt flere kvinder end mænd er bopælsforældre og har på denne baggrund fundet, at det at indrette kommunikationen mod bopælsforældre er indirekte forskelsbehandling af samværsforældre.

4.2 GOD FORVALTNINGSSKIK

Forvaltningsloven gælder for den offentlige forvaltnings behandling af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed.

Sundhedsvæsenet, og herunder sygehusene, er en del af den offentlige forvaltning og dermed omfattet af loven. Loven gælder som udgangspunkt kun for behandling af afgørelsessager, det vil sige afgørelser af retlig karakter. Det betyder, at loven omfatter beslutninger om, hvorvidt en person har ret til en behandling på sygehuset. Hovedparten af lovens bestemmelser skal overholdes i forhold til personer, som er parter i den pågældende afgørelsessag.²²

Loven omfatter ikke den del af sundhedsvæsenets arbejde, som består i sygepleje og heller ikke de administrative beslutninger om fx tilrettelæggelse af behandlingsforløb, som træffes i denne forbindelse, ligesom den heller ikke omfatter udsendelse af oplysningsmateriale.

BREVE VEDRØRENDE ET BARN'S INDKALDELSE TIL SYGEHUSET

Emnet for denne analyse er breve vedrørende et barns indkaldelse til sygehuset. Vi tager i det følgende udgangspunkt i, at disse breve er omfattet af forvaltningsloven, fordi de enten handler direkte om sygehusets meddelelse om et behandlingstilbud eller indeholder andre meddelelser, som er knyttet hertil.

I forhold til indkaldelsesbreve vedrørende et barn er barnet selv part og har partsrettigheder uanset dets alder. Mindreårige antages således at være parter i en sag i samme omfang, som de ville være parter, hvis de var fyldt 18 år. Det er instituttets vurdering, at det følger af god forvaltningsskik, at sygehuset er

forpligtet til, under alle omstændigheder, at sende et indkaldelsesbrev om behandling af barnet til barnet selv, uanset barnets alder.

Barnets partsbeføjelser vil imidlertid i vidt omfang blive varetaget af indehaverne af forældremyndigheden som partsrepræsentanter. Endvidere er forældrene som indehavere af forældremyndighed også selv parter i relation til forvaltningslovens rettigheder. Forældre med fælles forældremyndighed er derfor uanset samlivets ophør begge parter eller partsrepræsentanter i relation til brevet, både når brevet sendes direkte til barnet, og når det sendes til den forælder, som barnet bor hos. Det er derfor også instituttets vurdering, at det må følge af god forvaltningsskik, at begge forældre har ret til at modtage det pågældende indkaldelsesbrev, uanset om de er samlevende eller ej.

4.3 FORÆLDRE RETTIGHEDER I SÆRLOVGIVNING PÅ SUNDHEDSOMRÅDET

Særlovgivningen på sundhedsområdet indeholder supplerende regler om de rettigheder, som børn og indehaveren af forældremyndigheden har i relation til sundhedssystemet.

Sundhedslovens §§ 15 og 16 handler om informeret samtykke til behandling. Hovedreglen i § 15 er, at ingen behandling må indledes eller fortsættes, uden at patienten har givet informeret samtykke. § 16 giver patienten ret til at få information om sin helbredstilstand og behandlingsmuligheder.

Sundhedslovens § 17 handler om mindreårige og giver patienter, der er fyldt 15 år, ret til selv at give informeret samtykke til behandling. Bestemmelsen sikrer endvidere, at forældremyndighedens indehaver også skal have information, jf. § 16, og inddrages i den mindreåriges stillingstagen. § 17 handler således kun om børn mellem 15 og 18 år.

Lov om patienters retsstilling²³ fra 1998, som gik forud for Sundhedsloven, indeholdt i § 8 om mindreårige en regel om forældremyndighedsindehavers rettigheder, som var identisk med den nugældende § 17 om mindreårige. Det fremgik af de fyldige bemærkninger til § 8, at "(...) da den pågældende stadig som mindreårig er under forældremyndighed, skal indehaveren af forældremyndigheden have den samme information som den unge. Endvidere skal forældremyndighedsindehaveren inddrages i den mindreåriges stillingstagen. Det betyder, at sundhedspersonen også skal forhøre sig om forældrenes opfattelse af behandlingsbehov og ønsker. Reglen tager således sigte på, at behandlingssituationen skal drøftes mellem alle tre parter, typisk med det formål at få en fælles enighed om behandlingsønsker m.v."²⁴

Det fremgik endvidere af bemærkninger til § 8, at for børn og unge under 15 år gjaldt reglerne i daværende lov om forældremyndighed og samvær (forældreansvarsloven). Det betyder, at det er indehaveren af forældremyndighed, der giver informeret samtykke på barnets vegne. For børn og unge, der er fyldt 15 år og som ikke skønnes at være i stand til at forstå konsekvenserne af en stillingstagen, er det ligeledes forældremyndighedens indehaver, der giver samtykke på den unges vegne.

Som det fremgår, forholder hverken ordlyden af § 17 eller lovbemærkningerne sig til den situation, at "forældremyndighedens indehaver" oftest består af to personer, som i relation til anden lovgivning har ligeværdige forældrerettigheder, ligeværdige partsrettigheder og ret til ligestilling i relation til information, sagsbehandling og forvaltning.

Efter instituttets opfattelse må det på denne baggrund følge af sundhedslovens § 17 om mindreårige, at forældre, som har fælles forældremyndighed til et barn mellem 15 og 18 år, begge har ret til information og inddragelse.

Når barnet er under 15 år, er rettigheder for forældremyndighedsindehaveren alene omtalt i bemærkningerne til § 17 med en henvisning til forældreansvarsloven, mens disse rettigheder ikke er beskrevet i selve bestemmelsen. Det kan efter vores opfattelse udledes af bemærkningerne, at begge forældre har ret til at give samtykke samt til at få information på barnets vegne på grundlag af deres status som indehavere af forældremyndighed.

Det kan endvidere udledes af bemærkningerne, at det er sundhedsmyndigheden, der er ansvarlig for, at sundhedslovens forældrerettigheder opfyldes.

4.4 FORÆLDREANSVARSLØVEN

Forældreansvarsloven fastlægger regler om forældres pligter og rettigheder i forbindelse med forældremyndighed, samvær og barnets bopæl. Alle børn under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

Indehaverne af forældremyndighed skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesser og behov.²⁵ Ved fælles forældremyndighed har begge forældre lige ret og pligt. Det er lovens klare udgangspunkt, at fællesskabet omkring barnet fortsætter i tilfælde af samlivsophævelse.²⁶

Forældre med fælles forældremyndighed skal efter § 3 være enige om væsentlige beslutninger, og dette gælder også, selvom de ikke bor sammen. Ifølge lovbemærkningerne til 2007-loven²⁷ omfatter væsentlige beslutninger,

blandt andet beslutninger om ”væsentlig medicinsk behandling og væsentlige indgreb”. Væsentlige beslutninger kræver enighed mellem forældrene. Det nærmere indhold af, hvad der er en væsentlig beslutning fastlægges af de enkelte ressortministerier, og forældreansvarsloven angiver således alene en retning for enighed²⁸.

Bopælsforælderen er tillagt kompetence til på egen hånd at træffe beslutninger om overordnede forhold, som blandt andet handler om barnets daglige liv og velbefindende. Besøg hos egen læge vil formentlig i praksis kunne besluttes af såvel bopælsforælderen som samværsforælderen, og uden at der kræves enighed herom, såfremt der ikke er tale om væsentlige lægelige indgreb, der forudsætter enighed mellem forældre, som har fælles forældremyndighed.

Vejledningen om forældremyndighed og barnets bopæl²⁹ indeholder følgende skema til illustration af, hvilke beslutninger der er forbundet med at være henholdsvis forældremyndighedsindehaver, bopælsforælder og samværsforælder.

Forældremyndighedsindehaverne sammen	Bopælsforælderen	Samværsforælderen
Værgemål Væsentlig medicinsk behandling og væsentlige indgreb Skolevalg, videreuddannelse Skolefritidsordning Risikobetonet fritidsaktivitet Flytning udenlands, herunder flytning til Grønland og Færøerne Navnevalg Religiøse forhold Ægteskab Pas	Direkte daglig omsorg Daginstitution Fritidsaktiviteter Flytning indenlands Skolepsykolog Børnesagkyndig rådgivning	Afgørelser, der relaterer sig til samvær - direkte omsorg Fritidsaktiviteter

ORIENTERINGSRETEN

Forældreansvarsloven fastlægger i § 23 detaljerede regler om offentlige myndigheders pligt til at opfylde ønsker om information fra den forælder, som ikke har forældremyndighed. Denne forælder har ret til efter anmodning at få orientering om barnet fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsen

samt private sygehuse, privatpraktiserende læger og tandlæger. Denne forælder har også ret til – efter anmodning - at få udleveret visse dokumenter om barnets forhold, få generel orientering om aktiviteter og deltage i disse.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at de oplysninger, som en forælder uden forældremyndighed kan få, er de samme, som indehavere af forældremyndighed kan få. Loven beskriver ikke yderligere, hvilke oplysninger indehaveren af forældremyndigheden kan få, og hvilke regler, der sikrer denne adgang til information.

Socialministeren³⁰ har udtalt, at forældre med fælles forældremyndighed har samme adgang til oplysninger om barnet. Vi forstår svaret sådan, at begge forældre har lige adgang til at få de ønskede oplysninger, hvis de på eget initiativ, beder om oplysninger om barnet hos de relevante myndigheder. Svaret giver dermed ikke et entydigt svar på den situation, som denne analyse drejer sig om, nemlig i hvilket omfang myndighederne skal henvende sig til begge forældre, når myndigheden ønsker at sende breve eller kommunikere vedrørende et barn.

FORÆLDRENS ELLER DET OFFENTLIGES INFORMATIONSFORPLIGTELSE?

Flere sygehuse beskriver i de uddybende kommentarer i spørgeskemaundersøgelsen, at det må være forventeligt, at forældre orienterer hinanden gensidigt, også når de ikke bor sammen. En sådan gensidig informationsforpligtelse kan ikke udledes af forældreansvarslovens princip om fælles forældremyndighed. Der er således heller ikke sanktionsmuligheder, hvis forældrene ikke inddrager hinanden. Manglende inddragelse vil dog kunne få betydning for spørgsmålet om ophævelse af den fælles forældremyndighed, i det omfang det vurderes, at forælderen ikke er i stand til at samarbejde om barnets forhold til barnets bedste, jf. lovens § 11.³¹

Et andet spørgsmål er, om et sygehus må bede den ene forælder om kontaktoplysninger til den anden forælder, når der foreligger fælles forældremyndighed. Baggrunden for en sådan anmodning kan være, at sygehuset ønsker at sende samme informationer til begge forældre. En sådan ret kan imidlertid heller ikke udledes af forældreansvarslovens regler.³²

For det ansvarlige sygehus må konklusionen derfor være, at sygehuset selv sørger for at give enslydende information til begge forældre, når de er forpligtet til dette, og at de i den forbindelse må indhente manglende kontaktoplysninger på en forælder uden at involvere den anden.

5 KONKLUSION

Undersøgelsen blandt sygehusene viser, at indkaldelsesbreve fra sygehusene som oftest sendes i barnets navn til barnets bopælsadresse. Bopælsadressen er således, i de fleste tilfælde, afgørende for, hvor brevene sendes til. Da mange forældre flytter fra hinanden eller ikke bor sammen, er der en stor sandsynlighed for, at kun den ene forælder får information fra sundhedsvæsenet vedrørende deres barn, når breve kun sendes til bopælsforælderen. Ca. 85 procent af alle bopælsforældre er kvinder, og der er derfor rigtig mange fædre, der ikke modtager breve fra sygehusene.

Over halvdelen af de sygehuse som har deltaget i undersøgelsen, har ingen retningslinjer for udsendelse af breve til forældre.

12 ud af 16 sygehuse svarer endvidere, at de ikke kender til, at der fra politisk eller administrationens side er truffet beslutning om at sikre, at forældre med fælles forældremyndighed får de samme skrivelser.

11 ud af 16 sygehuse har oplevet at modtage klager fra forældre på grund af manglende skriftlig information i forbindelse med indkaldelse af deres barn, uden det dog har ført til initiativer på området. 75 procent (12 ud af 16) svarer, at de ikke påtænker at iværksætte særlige tiltag på baggrund af klagerne.

11 ud af 16 af de adspurgte sygehuse svarer, at det nuværende it-system ikke kan håndtere at stile breve til to personer. It-systemerne nævnes flere gange som en af de største barrierer og udfordringer i forhold til at sikre en lige adgang til information for begge forældre. Det nævnes blandt andet, at it-systemerne ikke per automatik kan sende til begge forældre, og at den nødvendige data om forældrene ikke er tilgængelig. Ofte har personalet kun oplysninger om barnets bopælsadresse.

Der udsendes altså meget sjældent breve til to parter, da systemerne ikke er gearet til at håndtere to modtagere. Skal der udsendes breve til to modtagere, skal dette i så fald ske ved manuel indtastning af den anden forælders kontaktoplysninger, og dette er, ifølge besvarelsene, en ressourcekrævende opgave. Den manuelle indtastning er, ifølge sygehusene, ingen garanti for, at brevene reelt bliver sendt til de navngivne modtagere, da det kræver, at det pågældende sundhedspersonale orienterer sig i journalen.

Det er desuden en generel holdning blandt besvarelserne fra sygehusene, at forældrene bør orientere hinanden om forhold vedrørende barnet.

Den juridiske analyse viser en uklar retsstilling for forældrene, når det vedrører adgangen til informationer, samtykke og inddragelse i forbindelse med sygehusets henvendelse til forældre om behandling af deres børn. Denne uklarhed gør det yderligere vanskeligt for forældrene at påberåbe sig ligestillingsreglerne i forbindelse med adgangen til disse informationer. Der foreligger på nuværende tidspunkt ingen praksis fra Ligebehandlingsnævnet, om de situationer der omhandler indkaldelsesbreve fra sygehuse til forældre vedrørende et barn.

Det er Institut for Menneskerettigheders vurdering, at de forvaltningsretlige principper samt sundhedslovgivningen giver indehaverne af forældremyndigheden, det vil sige begge forældre, ret til information mv. samt til at give samtykke på barnets vegne, når barnet er under 15 år. Når barnet er mellem 15 og 18 år, har barnet selv kompetence til at give samtykke, mens forældrene begge har ret til information og til at blive inddraget i beslutning om behandling.

Det er sundhedsvæsenet, der er ansvarlig for, at det sker. Disse rettigheder for begge indehavere af forældremyndigheden fremgår imidlertid ikke tydeligt af sundhedsloven. Sundhedsloven behandler i § 17 om mindreårige udelukkende den situation, hvor barnet er mellem 15 og 18 år. Der er således brug for en præcisering på dette område, særligt når det gælder forhold for mindreårige under 15 år.

Forældreansvarsloven definerer, at forældre har samme pligter og samme rettigheder i kraft af deres fælles forældremyndighed. Væsentlige beslutninger kræver enighed mellem forældre med fælles forældremyndighed jf. forældreansvarslovens § 3. Væsentlige beslutninger kan dreje sig om væsentlig medicinsk behandling og væsentlige indgreb på barnet.

Samlet for lovene gælder, at de ikke løser de konkrete problemer, som sundhedsvæsenet har, når en sundhedsperson i forbindelse med behandling af et barn skal forholde sig til to forældre med fælles forældremyndighed og i den forbindelse overholde både sundhedslovgivningen, herunder de forvaltningsretlige regler, og de overordnede regler i forældreansvarsloven og ligestillingsloven.

REGLERNE FORHOLDER SIG TYPISK TIL "INDEHAVEREN AF FORÆLDREMYNDIGHEDEN"

Når der i den eksisterende lovgivning gives rettigheder til "indehaveren af forældremyndigheden", forholder reglerne sig ofte ikke til, at der er tale om to personer, og at de i mange tilfælde bor hver for sig og muligvis ikke taler sammen. Denne uklarhed viser sig i praksis, når sygehuset fx skal meddele en afgørelse om en behandling til barnet eller til forældremyndighedsindehaveren, indhente barnets eller forældremyndighedsindehaverens samtykke eller informere indehaveren af forældremyndigheden om behandlingen af barnet.

Denne analyse handler om forældre med fælles forældremyndighed, og omhandler både samboende forældre og ikke-samboende forældre. I begge tilfælde udgøres indehaveren af forældremyndigheden af to personer. Hvis kun én af forældrene modtager breve og informationer om barnet, mens de begge overordnet har samme rettigheder og pligter i forhold til barnet, stilles den forælder, som ikke modtager informationen, ringere. Det gælder, når forældrene er samboende, men naturligvis i særlig grad, når de fx som følge af skilsmisse ikke længere bor sammen. Også når breve om barnet sendes direkte i barnets navn og dermed til barnets bopæl, kan der opstå mangelfuld information til den forælder, der ikke bor sammen med barnet. Denne ulige behandling af forældrene kan være i strid med ligestillingsloven.

Det er på den ene side sygehusene, der skal forvalte sundhedslovens regler i relation til forældremyndighedsindehaveren. På den anden side er det den ressortmyndighed, som er ansvarlig for forældreansvarsloven, som skal sørge for, at sygehusene har retningslinjer, som understøtter, at sygehusene kan forvalte deres område i overensstemmelse med forældreansvarslovens og i øvrigt også ligestillingslovens overordnede regler.

På baggrund af ovenstående er det således instituttets vurdering, at der er behov for klare retningslinjer, som beskriver de rettigheder begge indehavere af forældremyndigheden har i relation til information, samtykke og inddragelse, når sygehusene henvender sig til forældre om behandling af deres børn. Der er ligeledes behov for tekniske løsninger, som gør det muligt at opfylde disse rettigheder, og den nødvendige data skal være tilgængelig for myndigheden.

6 ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at:

- **Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi for 2016-2020 under Digitaliseringsstyrelsen tager højde for, at det offentlige skal sikre lige information til alle forældremyndighedsindehavere.**
- **Sundheds- og Ældreministeriet og Social- og Indenrigsministeriet udarbejder en vejledning om, hvordan sygehusene i deres kommunikation til forældre lever op til både forældreansvarslovens regler om lige rettigheder og pligter for forældre og sundhedslovens rettigheder for forældremyndighedens indehaver.**
- **Regionerne arbejder for, at it-systemerne fremadrettet som udgangspunkt kan håndtere udsendelse af post vedrørende et barn til både barnet og begge forældre. Det kan eksempelvis sikres ved tydelig kravspecifikation til udbydere og et krav om, at den nødvendige data om forældremyndighed er tilgængelig.**

SLUTNOTER

- ¹ Analyse. Hvem får posten? Institut for Menneskerettigheder, maj 2015.
<http://menneskeret.dk/udgivelser/analyse-hvem-faar-posten>
- ² NYT fra Danmarks Statistik. 17. marts 2015. Nr. 129
- ³ [Delebørn i tal – SFI. 2012](#)
- ⁴ Betegnelsen regnbuefamilier bruges om familier, hvor mindst en af forældrene er homoseksuel, biseksuel eller transkønnet (LGBT).
- ⁵ Ligebehandlingsnævnets årsberetning 2014.
<https://ast.dk/publikationer/arsberetning-ligebehandlingsnaevnet-2014>
- ⁶ <http://www.dr.dk/nyheder/regionale/hovedstadsomraadet/kun-mor-faar-sms-naar-et-koebenhavnsk-barn-har-fravaer>
- ⁷ <http://www.ft.dk/samling/20142/almdel/liu/spm/1/1539778.pdf>
- ⁸ <http://www.ft.dk/samling/20142/almdel/liu/spm/2/1540446.pdf>
- ⁹
<http://www.ft.dk/samling/20142/almdel/liu/spm/2/svar/1262527/1545363.pdf>
- ¹⁰ Kommissorium for udarbejdelse af ny digitaliseringsstrategi 2016-2020. Digitaliseringsstyrelsen. 23. februar 2015
- ¹¹ Ligebehandlingsnævnets årsberetning 2014.
<https://ast.dk/publikationer/arsberetning-ligebehandlingsnaevnet-2014>
- ¹² Kommissorium for udarbejdelse af ny digitaliseringsstrategi 2016-2020. Digitaliseringsstyrelsen. 23. februar 2015
- ¹³ <http://www.altinget.dk/justits/artikel/er-danmark-rustet-til-digital-forvaltning>
- ¹⁴ Notat. Forvaltningsretlige krav til det offentliges IT-løsninger. Folketingets Ombudsmand. 8. maj 2015
- ¹⁵ En oversigt over sygehuse findes her:
<https://www.sundhed.dk/borger/behandling-og-rettigheder/sundhedsvaesenet/regioner-sygehuse-kommuner/>
- ¹⁶ Lovbekendtgørelse nr. 1678 af 19/12/2013 om ligestilling af kvinder og mænd
- ¹⁷ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22/04/2014 om forvaltningsloven
- ¹⁸ Lovbekendtgørelse nr. 1202 af 14/11/2014 om sundhedsloven
- ¹⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1085 af 07/10/2014 om forældreansvarsloven
- ²⁰ Ifølge en optælling foretaget af Institut for Menneskerettigheder på baggrund af tal fra Danmarks Statistiks Statistikbanken, var antallet af kvindelige

bopælsforældre i 2015 for børn mellem 0-17 år 272.678. Mandlige bopælsforældre var tilsvarende 42.284.

²¹ Sag 148/2015

²² § 2, stk. 1

²³ Lov nr. 482 af 01/07/1998 om patienters retsstilling

²⁴ 1997/2 LSF 15, Forslag til Lov om patienters retsstilling

²⁵ § 2, stk. 1

²⁶ Vejledning nr. 10396 af 28/08/2015 om forældremyndighed og barnets bopæl

²⁷ 2006/1 LSF 133

²⁸ Bemærkninger modtaget fra Socialministeriet 10/11-2015

²⁹ Vejledning nr. 10396 af 28/08/2015 om forældremyndighed og barnets bopæl

³⁰ LIU Alm. del endeligt svar på spørgsmål 1, Ligestillingsudvalget 2015-16

³¹ Bemærkninger modtaget fra Socialministeriet 10/11-2015

³² Bemærkninger modtaget fra Socialministeriet 10/11-2015

**INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER**

